

וַיַּעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה עַל־דְּבַר הַצְּפַרְדְּעִים אֲשֶׁר־
 שָׁם לְפָרְעָה: ^ט וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּדִבְרֵי מֹשֶׁה וַיָּמַתּוּ
 הַצְּפַרְדְּעִים מִן־הַפְּתִיחַ מִן־הַחֲצֵלֶת וּמִן־הַשְּׂדֵה:
 י וַיִּצְבְּרוּ אַתֶּם חֲמָרִים חֲמָרִים וּתְבֹאֵשׁ הָאָרֶץ: יא וַיֵּרָא
 פָּרְעֹה כִּי הִיָּתַח הַקְּרוּחָה וְהִכְפִּיל אֶת־לְבָבוֹ וְלֹא שָׁמַע
 אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: יב וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־אַהֲרֹן נִטֵּה אֶת־מַטְּךָ וְהָדָה
 אֶת־עַפְרֵי הָאָרֶץ וְהָיָה לְכֹנֶס בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם:
 יג וַיַּעֲשׂוּ־כֵן וַיִּטּ אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ בְּמִטְהוֹ וַיִּף אֶת־עַפְרֵי
 הָאָרֶץ וַתְּהִי הַכֹּפֶם בְּאֲדָם וּבַבְּהֵמָה כָּל־עַפְרֵי הָאָרֶץ
 הָיָה כֹנֶס בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם: יד וַיַּעֲשׂוּ־כֵן הַחֲרָטְמִים
 בְּלִטְיֵהֶם לְהוֹצִיא אֶת־הַכֹּפֶס וְלֹא יָכְלוּ וַתְּהִי הַכֹּפֶם
 בְּאֲדָם וּבַבְּהֵמָה: טו וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטְמִים אֶל־פָּרְעֹה אַצְבַּע
 אֱלֹהִים הוּא וַיַּחֲזֵק לִב־פָּרְעֹה וְלֹא־שָׁמַע אֲלֵהֶם
 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה: טז וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה הֲשִׁכֵּם בַּבֶּקֶר וְהִתִּיצַב לִפְנֵי פָרְעֹה הַנֶּה
 יוֹצֵא הַמִּימָה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שְׁלַח עַמִּי
 וַיַּעֲבֹדְנִי: יז כִּי אִם־אֵינִי מְשַׁלַּח אֶת־עַמִּי הַגִּבְלִי מִשְׁלִיחַ
 בְּךָ וּבַעֲבָדֶיךָ וּבַעֲמֻמֹּךָ וּבַבְּתֻרְיָךָ אֶת־הָעָרֹב וּמָלְאוּ
 בְּתֵי מִצְרָיִם אֶת־הָעָרֹב וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הֵם עֹלְיֶיהָ:
 יח וְהַפְּלִיתִי בַיּוֹם הַהוּא אֶת־אֶרֶץ גִּזְשׁוֹן אֲשֶׁר עַמְלֵי עַמְד

מנחת שי

(ט) התצלת. חסר בהקצפה הללי ובקפריים מדיקים, והוא חסר מן ד' חסר בלישנא, וסימן נקטר במקרא גדולה ריש פרשת מסעי (במדבר לג-ו, ח), והקביאה גם פן הרמ"ה זכרוננו לברכה (חצ"ח), ומנחת כהן: (י) חמרים חמרים. שנייהם חסרים יו"ד, וירפוש בהעלותו "אסף צפורה חמרים" (במדבר יא, לב) מלא בקמסרת שם, והקביאה כאן בעל מנחת כהן, וכן כתב הפדפיס כאן בגליון, וטעה בפסוק לעשות השני מלא, וגם הרמ"ה (חצ"ח) חסר כמו שכתבתי: (יב) והנהיך בקל ארץ מצרים. דין לחוד חסר יו"ד, וכל שאר פנים באורחא נ"ן דיויה בתיק מלא יו"ד בתריה, הרמ"ה זכרוננו לברכה (כז). ובמדרש לקח טוב (שמות, ט"ב): והנהיך כנס חסר יו"ד בתיב, פי נחסר מדעת התרשמים צלחת הפנים יותר משאר הפכות, והוא שאמר רבותינו זכרוננו לברכה (סנהדרין ט"ו, ב) שאין השד יכול לבראת פחות מקשעורה. ענין אחר: לפי שכל עפר הנה לכנים, והתרשמים עומדים על הפנים ואין רגליהם נוגעות בארץ, ולעולם כל זמן שאין המכשף נוגע רגליו בארץ אין מועיל כלום במעשיו, לפיכך "ולא יכלו" (להלן סוף ד'): (יג) כל עפר הארץ. זהו אחד מן חסר פל בלא נא"ו ודכירין וקל, וסימן נקטר כאן בקמסרת: (טז) ויאמרו התרשמים. בהקצפה הללי התרשמים, וירשלימי התרשמים, עד כאן לשונו. ובקפריים מדיקים חסר יו"ד, וגם בקמסרת נקטר: כ' חסר יו"ד, וסימן:

וַיַּעַק מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה עַל־דְּבַר הַצְּפַרְדְּעִים אֲשֶׁר־
 שָׁם לְפָרְעָה וַיַּעֲשׂ יְהוָה כְּדִבְרֵי מֹשֶׁה וַיָּמַתּוּ
 הַצְּפַרְדְּעִים מִן־הַפְּתִיחַ מִן־הַחֲצֵלֶת וּמִן־הַשְּׂדֵה:
 וַיִּצְבְּרוּ אַתֶּם חֲמָרִים חֲמָרִים וּתְבֹאֵשׁ הָאָרֶץ וַיֵּרָא
 פָּרְעֹה כִּי הִיָּתַח הַקְּרוּחָה וְהִכְפִּיל אֶת־לְבָבוֹ וְלֹא שָׁמַע
 אֲלֵהֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־אַהֲרֹן נִטֵּה אֶת־מַטְּךָ וְהָדָה
 אֶת־עַפְרֵי הָאָרֶץ וְהָיָה לְכֹנֶס בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם
 וַיַּעֲשׂוּ כֵן וַיִּטּ אַהֲרֹן אֶת־יָדוֹ בְּמִטְהוֹ וַיִּף אֶת־עַפְרֵי
 הָאָרֶץ וַתְּהִי הַכֹּפֶם בְּאֲדָם וּבַבְּהֵמָה כָּל־עַפְרֵי הָאָרֶץ
 הָיָה כֹנֶס בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיַּעֲשׂוּ כֵן הַחֲרָטְמִים
 בְּלִטְיֵהֶם לְהוֹצִיא אֶת־הַכֹּפֶס וְלֹא יָכְלוּ וַתְּהִי הַכֹּפֶם
 בְּאֲדָם וּבַבְּהֵמָה וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטְמִים אֶל־פָּרְעֹה אַצְבַּע
 אֱלֹהִים הוּא וַיַּחֲזֵק לִב־פָּרְעֹה וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם
 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה הֲשִׁכֵּם בַּבֶּקֶר וְהִתִּיצַב לִפְנֵי פָרְעֹה הַנֶּה
 יוֹצֵא הַמִּימָה וְאָמַרְתָּ אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה שְׁלַח עַמִּי
 וַיַּעֲבֹדְנִי כִּי אִם אֵינֶךָ מִשְׁלַח אֶת עַמִּי הַגִּבְלִי מִשְׁלִיחַ
 בְּךָ וּבַעֲבָדֶיךָ וּבַעֲמֻמְךָ וּבַבְּתֻרְיָךָ אֶת הָעָרֹב וּמָלְאוּ
 בְּתֵי מִצְרָיִם אֶת הָעָרֹב וְגַם הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֵם עֹלְיֶיהָ
 וְהַפְּלִיתִי בַיּוֹם הַהוּא אֶת אֶרֶץ גִּזְשׁוֹן אֲשֶׁר עַמְלֵי עַמְד

מנחת שי

ויאמרו התרשמים דאצבע, "פי הנה השחין בתרשמים" (להלן ט"א). וכן כתב מנחת כהן סימן פנים שחין, ולזה הספיק הרמ"ה זכרוננו לברכה (חצ"ח), זה לשונו: "התרשמי מצרים" ד"ידיה בבקר ומפעם רחוק" (בראשית מא, ח) חסר נא"ו בתיב, וכל תרשמי דקותא. ואף על פכ דמ"ם דידיה נגש, איצטריכין למקטר צליה דחסר משום סירקא דמסרת דאיכפל למקטר צליה: כל לשון תרשמי התרשמים בתרשמים חסר נא"ו בתיב, וכל לשנא התרשמים דקותא מלא יו"ד, בר מן כ' חסרים, ובענין, וסימן ויאמרו התרשמים אל פרעה, "פי הנה השחין בתרשמים" (להלן ט"א), וחסר צליה: תרין חסרים, מקלל דשארא מלאים יו"ד בתיבין, עד כאן לשונו, וכשמות רבה פרשה ט"ו: מהו שאמר בשחין בתרשמים, שצבע בשר של מעלן כדי שלא יהא להם צמידה, פרוש קמה דאת אמר על "יפקדו על צבא המרום פמרום" (ישעיהו כ"ב), נאמר קד "על מלכי האדמה באדמה", ולכן בתיב בתרשמים לשון חסר. וכתב רבנו בתיב: עד עתה הנפיר התרשמים מלא ביו"ד, אכל במקוה זו של פנים שהנפיר בה "ולא יכלו" (לעיל פסוק יד) הנפיר התרשמים חסר יו"ד, פי בקאן חסרה תקמתו וכשל בתם והודו על פרושם. ועוד יורה חסרון פיו"ד על מה שדורשו רבותינו זכרוננו לברכה (קידושין ט"ב), "כי קפין מכשפות ידו לעולם, ט' נטלו מצרים ואחר כל העולם כולו: (טז) ויאמר ה' אל משה השכם. סתומה:

עָלֶיךָ לְבַלְתִּי הַיּוֹת־שָׁם עָרַב לְמַעַן תִּדְעַ כִּי אֲנִי
 יְהוָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ: ^{יט} וְשִׁמְתִּי בְּדַת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ
 לְמַחֵר יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה: ^כ וַיַּעַשׂ יְהוָה כֵּן וַיִּבֹא עָרַב
 כְּבֹד בֵּיתָה פִּרְעֹה וּבֵית עַבְדֵּי וּבְכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם
 תִּשְׁחַת הָאָרֶץ מִפְּנֵי הָעָרַב: ^{כא} וַיִּקְרָא פִּרְעֹה אֶל־מֹשֶׁה
 וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר לָכוּ זַבְּחוּ לְאֱלֹהֵיכֶם בָּאָרֶץ: ^{כב} וַיֹּאמְרוּ
 מֹשֶׁה לֹא נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי תוֹעֵבֶת מִצְרַיִם נִזְבַּח
 לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ הֵן נִזְבַּח אֶת־תּוֹעֵבֶת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם
 וְלֹא יִסְקָלְנוּ: ^{כג} דַּרְךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים גִּלְגָּד בַּמִּדְבָּר וְזַבְּחֵנוּ
 לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר יֹאמֶר אֱלֹהֵינוּ: ^{כד} וַיֹּאמֶר פִּרְעֹה
 אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְזַבַּחְתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם בַּמִּדְבָּר
 רַק הֲרַחֵק לֹא־תִרְחִיקוּ לְלַכֵּת הַעֲתִירוּ בְּעַדִּי: ^{כה} וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה הִנֵּה אֲנֹכִי יוֹצֵא מֵעַמּוֹ וְהַעֲתַרְתִּי אֶל־יְהוָה וְסָר
 הָעָרַב מִפִּרְעֹה מֵעַבְדֵּי וּמֵעַמּוֹ מִחֵר רַק אֶל־יִסְרָף
 פִּרְעֹה הַתֵּל לְבַלְתִּי שַׁלַּח אֶת־הָעָם לְזַבַּח לַיהוָה:
^{כו} וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מֵעַם פִּרְעֹה וַיַּעֲתֵר אֶל־יְהוָה: ^{כז} וַיַּעַשׂ יְהוָה
 כַּדָּבָר מֹשֶׁה וַיִּסַּר הָעָרַב מִפִּרְעֹה מֵעַבְדֵּי וּמֵעַמּוֹ
 לֹא נִשְׂאָר אֶחָד: ^{כח} וַיִּכְבֹּד פִּרְעֹה אֶת־לְבוֹ גַּם בַּפֶּעַם
 הַזֹּאת וְלֹא שַׁלַּח אֶת־הָעָם:

ט א וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פִּרְעֹה וּדְבַרְתָּ אֵלָיו
 כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִם שַׁלַּח אֶת־עַמִּי

(כ) פִּרְעֹה. הַפִּי"א רַפָּה: וְכֵת עַבְדֵּי. זֶה אֶחָד מִן ד' בֵּית וּבֵית דִּסְבִירִין בְּבֵית יוֹבְבֵית, וְסִימָן פִּמְסִרְת: וּבְכָל
 אֶרֶץ מִצְרַיִם. ה' דִּמְטָעִין בְּהוֹן דִּסְבִירִין וְכָל, וְסִימָן נִמְסֵר בִּיחְזָקָא ל"ז (פסוק כז) בְּמִקְרָא גְדוּלָה:

עָלֶיךָ לְבַלְתִּי הַיּוֹת שָׁם עָרַב לְמַעַן תִּדְעַ כִּי אֲנִי
 יְהוָה בְּקֶרֶב הָאָרֶץ וּשְׁמִתִּי בְּדַת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמֶּךָ
 לְמַחֵר יִהְיֶה הָאֵת הַזֶּה וַיַּעַשׂ יְהוָה כֵּן וַיִּבֹא עָרַב
 כְּבֹד בֵּיתָה פִּרְעֹה וּבֵית עַבְדֵּי וּבְכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם
 תִּשְׁחַת הָאָרֶץ מִפְּנֵי הָעָרַב וַיִּקְרָא פִּרְעֹה אֶל־מֹשֶׁה
 וּלְאַהֲרֹן וַיֹּאמֶר לָכוּ זַבְּחוּ לְאֱלֹהֵיכֶם בָּאָרֶץ וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה לֹא נִכּוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי תוֹעֵבֶת מִצְרַיִם נִזְבַּח
 לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ הֵן נִזְבַּח אֶת תּוֹעֵבֶת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם
 וְלֹא יִסְקָלְנוּ דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים גִּלְגָּד בַּמִּדְבָּר וְזַבְּחֵנוּ
 לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּאֲשֶׁר יֹאמֶר אֱלֹהֵינוּ וַיֹּאמֶר פִּרְעֹה
 אֲנֹכִי אֲשַׁלַּח אֶתְכֶם וְזַבַּחְתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם בַּמִּדְבָּר
 רַק הֲרַחֵק לֹא תִרְחִיקוּ לְלַכֵּת הַעֲתִירוּ בְּעַדִּי וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה הִנֵּה אֲנֹכִי יוֹצֵא מֵעַמּוֹ וְהַעֲתַרְתִּי אֶל־יְהוָה וְסָר
 הָעָרַב מִפִּרְעֹה מֵעַבְדֵּי וּמֵעַמּוֹ מִחֵר רַק אֶל־יִסְרָף
 פִּרְעֹה הַתֵּל לְבַלְתִּי שַׁלַּח אֶת־הָעָם לְזַבַּח לַיהוָה
 וַיֵּצֵא מֹשֶׁה מֵעַם פִּרְעֹה וַיַּעֲתֵר אֶל־יְהוָה וַיַּעַשׂ יְהוָה
 כַּדָּבָר מֹשֶׁה וַיִּסַּר הָעָרַב מִפִּרְעֹה מֵעַבְדֵּי וּמֵעַמּוֹ
 לֹא נִשְׂאָר אֶחָד וַיִּכְבֹּד פִּרְעֹה אֶת־לְבוֹ גַּם בַּפֶּעַם
 הַזֹּאת וְלֹא שַׁלַּח אֶת־הָעָם
 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פִּרְעֹה וּדְבַרְתָּ אֵלָיו
 כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי הָעִבְרָיִם שַׁלַּח אֶת־עַמִּי